

॥ तैत्तिरीय ब्राह्मणम् ॥

॥ पञ्चमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयब्राह्मणे द्वितीयाष्टके पञ्चमः प्रपाठकः ॥

प्रा॒णो र॑क्षति॒ विश्व॑मेज॑त्। इ॒र्यो भू॑त्वा बहु॒धा ब॒हूनि॑। स
इत्स॑र्वं व्या॒नशे॑। यो दे॒वो दे॒वेषु॑ वि॒भूर॑न्तः। आवृ॑दू॒दात्
क्षेत्रि॑यध्व॒गद्व॑षा॑। तमि॒त्प्रा॑णं म॒नसो॑प॒ शि॒क्षत॑। अ॒ग्रं
दे॒वाना॑मि॒दम॑त्तु नो ह॒विः। म॒नस॑श्चित्ते॒दम्। भू॒तं भव्यं॑ च
गु॒प्यते॑। तद्धि दे॒वेष्व॑ग्रि॒यम्॥१॥

आ न॑ ए॒तु पुर॑श्च॒रम्। स॒ह दे॒वैरि॒मं ह॒वम्। म॒नः
श्रेय॑सि॒श्रेय॑सि। क॒र्मन् य॒ज्ञप॑ति॒न्दध॑त्। जु॒षता॑ मे वा॒ग्नि॒दं
ह॒विः। वि॒राड्दे॒वी पु॒रोहि॑ता। ह॒व्यवा॒डन॑पायिनी। यया॑ रू॒पाणि॑
बहु॒धा वद॑न्ति। पे॒शांसि॑ दे॒वाः प॑र॒मे ज॒नित्रे॑। सा नो॑
वि॒राडन॑पस्फुरन्ती॥२॥

वाग्दे॒वी जु॑षतामि॒दं ह॒विः। चक्षु॑र्दे॒वानां॑ ज्योति॑र॒मृते॒ न्य॑क्तम्।
अ॒स्य वि॒ज्ञाना॑य बहु॒धा निधी॑यते। तस्य॑ सु॒म्नम॑शीमहि। मा
नो॑ हासीद्विचक्ष॒णम्। आयु॑रि॒न्नः प्रती॑र्यताम्। अन॑न्धाश्चक्षु॑षा
व॒यम्। जी॒वा ज्योति॑रशीमहि। सुव॒ज्योति॑रु॒तामृ॑तम्। श्रोत्रे॑ण
भ॒द्रमु॑त शृ॒ण्वन्ति स॒त्यम्। श्रोत्रे॑ण वाचं॑ बहु॒धोद्य॑मानाम्।
श्रोत्रे॑ण मोद॑श्च मह॑श्च श्रूयते। श्रोत्रे॑ण सर्वा॑ दि॒श आ शृ॑णोमि।

येन प्राच्या उत दक्षिणा। प्रतीच्यै दिशः शृण्वन्त्युत्तरात्।
तदिच्छोत्रं बहुधोद्यमानम्। अरान्न नेमिः परि सर्वं बभूव॥३॥

अग्निमनपस्फुरन्ती सत्यं सप्त च॥ [१]

उदेहि वाजिन्यो अस्यप्स्वन्तः। इदं राष्ट्रमा विश
सूनृतावत्। यो रोहितो विश्वमिदञ्जानं। स नो राष्ट्रेषु
सुधितान्दधातु। रोहंरोहं रोहितं आरुरोह। प्रजाभिर्वृद्धिं
जनुषामुपस्थम्। ताभिः स रब्धो अविदथ्यदुर्वीः। गातुं
प्रपश्यन्निह राष्ट्रमाऽहोः। आऽहार्षीद्राष्ट्रमिह रोहितः। मृधो
व्यास्थदभयं नो अस्तु॥४॥

अस्मभ्यं द्यावापृथिवी शक्करीभिः। राष्ट्रं दुहाथामिह रेवतीभिः।
विममर्श रोहितो विश्वरूपः। समाचक्राणः प्ररुहो रुहश्च।
दिवं गत्वायं महता महिम्ना। वि नो राष्ट्रमुनत्तु पयसा
स्वेन। यास्ते विशस्तपसा सं बभूवुः। गायत्रं वत्समनु तास्त
आऽगुः। तास्त्वा विशन्तु महसा स्वेन। सं माता पुत्रो अभ्येतु
रोहितः॥५॥

यूयमुग्रा मरुतः पृश्निमातरः। इन्द्रेण सयुजा प्रमृणीथ
शत्रून्। आ वो रोहितो अशृणोदभिद्यवः। त्रिसंतासो
मरुतः स्वादुसम्मुदः। रोहितो द्यावापृथिवी जंजान।
तस्मिंस्तन्तुं परमेष्ठी तंतान। तस्मिञ्छिश्रिये अज
एकपात्। अदहद्द्यावापृथिवी बलेन। रोहितो द्यावापृथिवी
अदहत्। तेन सुवः स्तभितन्तेन नाकः॥६॥

सो अ॒न्तरि॑क्षे रज॑सो वि॒मानः॑। तेन॑ दे॒वाः सुव॑रन्वविन्दन्।
 सु॒शेव॑ त्वा भा॒नवो॑ दी॒दिवा॑सम्। सम॑ग्रासो जु॒ह्वो
 जात॑वेदः। उ॒क्षन्ति॑ त्वा वा॒जिन॒मा घृ॑तेन। स॑स॒मग्रे॑ युवसे
 भो॒ज॑नानि। अग्रे॑ शर्धं॑ मह॒ते सौभ॑गाय। तव॑ द्यु॒म॒न्युत्त॑मानि
 सन्तु। सञ्जा॑स्प॒त्यः सु॒यम॒मा कृ॑णुष्व। श॒त्रूय॒ताम॒भि ति॑ष्ठा
 महा॑सि॥७॥

अ॒स्त्वेतु॑ रोहि॑तो नाको॒ महा॑सि॥ [२]

पुन॑र्न इन्द्रो॑ म॒घवा॑ ददातु। धना॑नि श॒क्रो धन्यः॑ सु॒राधाः॑।
 अ॒र्वाची॑नं कृणुतां याचि॒तो मनः॑। श्रु॒ष्टी नो॑ अ॒स्य ह॒विषो॑
 जुषा॑णः। यानि॑ नोऽजि॒नन्ध॑नानि। ज॒हर्थ॑ शूर म॒न्युना॑।
 इन्द्रा॑नु॒विन्द न॒स्तानि॑। अ॒नेन॑ ह॒विषा॒ पुनः॑। इन्द्र॒ आशा॑भ्यः
 परि॑। सर्वा॑भ्योऽभय॑ङ्करत्॥८॥

जेता॒ शत्रून्॒ विच॑र॒षणिः॑। आकू॑त्यै त्वा॒ कामा॑य त्वा स॒मृधे॑
 त्वा। पु॒रो द॑धे अमृ॒तत्वा॑य जी॒वसे॑। आकू॑तिम॒स्याव॑से।
 काम॑मस्य स॒मृद्धे॑। इन्द्र॑स्य यु॒ञ्जते॑ धियः। आकू॑तिं दे॒वीं
 मन॑सः पु॒रो द॑धे। य॒ज्ञस्य॑ मा॒ता सु॒हवा॑ मे अस्तु। यद्वि॑च्छामि
 मन॑सा॒ सका॑मः। वि॒देय॑मेन॒द्धद॑ये निवि॑ष्टम्॥९॥

सेद॒ग्निर॒ग्नीर॑त्ये॒त्यन्यान्॑। यत्र॑ वा॒जी तन॑यो वी॒डुपा॑णिः।
 स॒हस्र॑पा॒था अ॒क्षरा॑ स॒मेति॑। आशा॑नां त्वाऽऽशा॒पा॒लेभ्यः॑।
 च॒तुर्भ्यो॑ अ॒मृते॑भ्यः। इ॒दं भू॑तस्याध्य॑क्षेभ्यः। वि॒धेम॑ ह॒विषा॑

वयम्। विश्वा आशा मधुना सꣳ सृजामि। अनमीवा आप
ओषधयो भवन्तु। अयं यजमानो मृधो व्यस्यताम्॥१०॥

अगृभीताः पशवः सन्तु सर्वे। अग्निः सोमो वरुणो
मित्र इन्द्रः। बृहस्पतिः सविता यः सहस्री। पूषा नो
गोभिरवसा सरस्वती। त्वष्टा रूपाणि समनक्तु यज्ञैः। त्वष्टा
रूपाणि दधती सरस्वती। पूषा भगꣳ सविता नो ददातु।
बृहस्पतिर्दददिन्द्रः सहस्रम्। मित्रो दाता वरुणः सोमो
अग्निः॥११॥

कुरन्निर्विष्टमस्यतान्नवं च॥—————[३]

आ नो भर भगमिन्द्र द्युमन्तम्। नि ते देष्णस्य धीमहि प्ररेके।
उर्व इव पप्रथे कामो अस्मे। तमापृणा वसुपते वसूनाम्।
इमं कामं मन्दया गोभिरश्वैः। चन्द्रवंता राधसा पप्रथश्च।
सुवर्यवो मतिभिस्तुभ्यं विप्रैः। इन्द्राय वाहः कुशिकासो
अक्रन्। इन्द्रस्य नु वीर्याणि प्रवोचम्। यानि चकार प्रथमानि
वज्री॥१२॥

अहन्नहिमन्वपस्ततर्द। प्रवक्षणा अभिन्त्पर्वतानाम्। अहन्नहिं
पर्वते शिश्रियाणम्। त्वष्टाऽस्मै वज्रꣳ स्वर्यन्ततक्ष। वाश्रा इव
धेनवः स्यन्दमानाः। अञ्जः समुद्रमव जग्मुरापः। वृषायमाणो-
ऽवृणीत सोमम्। त्रिकद्रुकेष्वपिबत्सुतस्य। आ सायकं मघवा
दत्त वज्रम्। अहन्नेनं प्रथमजा महीनाम्॥१३॥

यदिन्द्राहंन्प्रथमजा महीनाम्। आन्मायिनाममिनाः प्रोत
मायाः। आत्सूर्यं जनयन्द्यामुषासम्। तादीक्रा शत्रून्
किलाविवित्से। अहंन्वृत्रं वृत्रतरं व्यसम्। इन्द्रो वज्रेण
महता वधेन। स्कन्धासीव कुलिशेनाविवृक्णा। अहिः
शयत उपपृक्पृथिव्याम्। अयोध्येव दुर्मद आ हि जुह्वे।
महावीरन्तुविबाधमृजीषम्॥१४॥

नातारीरस्य समृतिं वधानाम्। स रुजानाः पिपिषु
इन्द्रशत्रुः। विश्वो विहाया अरतिः। वसुर्दधे हस्ते दक्षिणे।
तरणिर्न शिश्रथत्। श्रवस्यया न शिश्रथत्। विश्वस्मा
इदिषुध्यसे। देवत्रा हव्यमूहिषे। विश्वस्मा इत्सुकृते
वारमृण्वति। अग्निर्द्वारा व्यृण्वति॥१५॥

उदुञ्जिहानो अभि काममीरयन्। प्रपृश्नन्विश्वा भुवनानि
पूर्वथा। आ केतुना सुषमिद्धो यजिष्ठः। कामं नो अग्ने
अभिहर्य दिग्भ्यः। जुषाणो हव्यममृतैषु दृढः। आ नो
रयिं बहुलाङ्गोमतीमिषम्। नि धेहि यक्षदमृतैषु भूषन्।
अश्विना यज्ञमागतम्। दाशुषः पुरुदससा। पूषा रक्षतु नो
रयिम्॥१६॥

इमं यज्ञमश्विना वर्धयन्ता। इमौ रयिं यजमानाय धत्तम्।
इमौ पशून्क्षतां विश्वतो नः। पूषा नः पातु सदमप्रयच्छन्।
प्रते महे सरस्वति। सुभगे वाजिनीवति। सत्यवाचे भरे
मतिम्। इदं नो हव्यं घृतवत्सरस्वति। सत्यवाचे प्रभरेमा

हवी॑ःषि॑। इ॒मानि॑ ते दुरि॒ता सौभ॑गानि। तेभि॑र्वय॑ः सु॒भगा॑सः
स्याम॥१७॥

वृज्यहीनामृजीषं व्यृण्वति रक्षतु नो रयि॑ः सौभ॑गान्येकं च॥—————[४]

य॒ज्ञो रा॒यो य॒ज्ञ ई॒शे वसू॑नाम्। य॒ज्ञः स॒स्याना॑मु॒त
सु॒क्षिती॑नाम्। य॒ज्ञ इ॒ष्टः पू॒र्वचि॑त्तिं दधातु। य॒ज्ञो ब्र॑ह्म॒ण्वाः
अ॒प्येतु॑ दे॒वान्। अ॒यं य॒ज्ञो वर्ध॑ता॒ङ्गोभि॑र॒श्वैः। इ॒यं वेदिः
स्वप॒त्या सु॒वीरा॑। इ॒दं ब॒र्हिर॑ति ब॒र्हीःष्य॒न्या। इ॒मं य॒ज्ञं
वि॒श्वे अव॑न्तु दे॒वाः। भग॑ ए॒व भग॑वाः अस्तु दे॒वाः। तेन॑
व॒यं भग॑वन्तः स्याम॥१८॥

तं त्वा॑ भग॒ सर्व॑ इ॒ज्जोह॑वीमि। स नो॑ भग॒ पुर॑ए॒ता भ॑वे॒ह।
भग॒ प्रणे॑त॒र्भग॒ सत्य॑राधः। भगे॒मान्धिय॑मुद॒व द॑दन्नः। भग॒ प्र
णो॑ जनय॒ गोभि॑र॒श्वैः। भग॒ प्र नृभि॑र्नृ॒वन्तः स्याम॑। श॒श्वतीः
समा॑ उप॒यन्ति॑ लो॒काः। श॒श्वतीः॑ समा॑ उप॒यन्त्यापः॑। इ॒ष्टं
पू॒र्तः श॒श्वती॑नाः॒ समा॑नाः॒ शाश्व॑तेन। ह॒विषे॑ष्वाऽन॒न्तं लो॒कं
पर॑मा रुरोह॥१९॥

इ॒यमे॒व सा या॑ प्र॒थमा॑ व्यौच्छत्। सा रू॒पाणि॑ कुरु॒ते
पञ्च॑ दे॒वी। द्वे स्वसा॑रौ वय॒तस्त॑त्रमे॒तत्। स॒ना॒तनं॑ वि॒त॑तः॒
षण्म॑यू॒खम्। अ॒वा॒न्याःस्त॑न्तू॒न्कि॑रतो॒ धत्तो॑ अ॒न्यान्।
नाव॑पृ॒ज्याते॒ न ग॑मा॒ते अ॒न्तम्। आ वो॑ यन्तू॒दवा॑हा॒सो
अ॒द्या। वृष्टिं॑ ये वि॒श्वे म॒रुतो॑ जु॒नन्ति॑। अ॒यं यो अ॒ग्निर्म॑रुतः
समि॑द्धः। ए॒तं जु॑षध्वङ्क॒वयो॑ यु॒वानः॥२०॥

धा॒रा॒व॒रा म॒रुतो॑ धृ॒ष्णुवो॑जसः। मृ॒गा न भी॒मास्त॑विषेभि॒-
रू॒र्मिभिः॑। अ॒ग्रयो॑ न शु॒शुचा॒ना ऋ॒जी॒षिणः॑। भ्रुमि॒न्धम॑न्त॒
उप॒ गा अ॑वृण्वत। वि च॑क्रमे त्रि॒र्देवः॑। आ वे॒धस॒त्रील॑पृष्ठं
बृ॒हन्त॑म्। बृ॒हस्पति॑ः स॒दने॑ सादयध्वम्। सा॒दद्यो॑नि॒न्दम॒
आ दी॑दि॒वाः स॑म्। हि॒र॒ण्यव॑र्णम॒रुषः॑ स॒पेम। स हि शु॒चिः
श॒तप॑त्रः स शु॒न्यूः॥ २१॥

हि॒र॒ण्यवा॑शीरिषि॒रः सु॑व॒र॒षाः। बृ॒हस्पतिः॑ स स्वा॒वेश ऋ॒ष्वाः।
पू॒रू सखि॑भ्य आसुतिं के॒रिष्ठः॑। पू॒षः स्तव॑ व्र॒ते व॒यम्।
नरि॑ष्येम क॒दाच॑न। स्तो॒तार॑स्त इ॒ह स्म॑सि। यास्ते॑ पू॒षन्ना
वो अ॒न्तः स॑मु॒द्रे। हि॒र॒ण्ययी॑र॒न्तरि॑क्षे चर॑न्ति। याभि॑र्यासि
दू॒त्याः सूर्य॑स्य। का॒मेन॑ कृतश्रव॑ इ॒च्छमा॑नः॥ २२॥

अ॒र॒ण्यान्य॑र॒ण्यान्य॑सौ। या प्रे॒व नश्य॑सि। क॒था ग्रामं॑
न पृ॑च्छसि। न त्वा॒भीरि॑व वि॒न्दती ३। वृ॒षा॒र॒वाय॑
वद॑ते। यदु॒पाव॑न्ति चि॒च्चिकः॑। आ॒घा॒टीभि॑रिव धा॒वय॑न्।
अ॒र॒ण्यानि॑र्महीयते। उ॒त गा॑व॒ इवा॑दन्। उ॒तो वेश्मे॑व
दृ॒श्यते॥ २३॥

उ॒तो अ॑र॒ण्यानिः॑ सा॒यम्। श॒क॒टीरि॑व स॒र्जति॑। गा॒म॒ङ्गैष॑
आ ह्व॑यति। दा॒र्व॒ङ्गैष॑ उपा॒वधी॑त्। वस॑न्नर॒ण्यान्या॑ः
सा॒यम्। अ॒क्रुक्ष॑दिति॒ मन्य॑ते। न वा अ॑र॒ण्यानि॑रह॑न्ति।
अ॒न्यश्चे॒न्नाभि॑गच्छ॑ति। स्वा॒दोः फल॑स्य ज॒ग्ध्वा। यत्र॑ का॒मं
नि प॑द्यते। आ॒ञ्जन॑गन्धीः सु॒रभी॑म्। ब॒हु॒न्नाम॑कृ॒षीव॑लाम्।

प्राहं मृगाणां मातरम्। अरण्यानीमशंसिषम्॥२४॥

स्याम रुरोह युवानः शुन्यूरिच्छमानो दृश्यते निपद्यते चत्वारि च॥—————[५]

वार्त्रहत्याय शवंसे। पृतनासाह्याय च। इन्द्र त्वा वर्तयामसि।
सुब्रह्माणं वीरवन्तं बृहन्तम्। उरुं गभीरं पृथुबुधमिन्द्र।
श्रुतर्षिमुग्रमभिमातिषाहम्। अस्मभ्यं चित्रं वृषणं रयिं
दाः। क्षेत्रियै त्वा निरृक्त्यै त्वा। द्रुहो मुञ्चामि वरुणस्य
पाशात्। अनागसं ब्रह्मणे त्वा करोमि॥२५॥

शिवे ते द्यावापृथिवी उभे इमे। शं ते अग्निः सहाद्विरस्तु। शं
द्यावापृथिवी सहौषधीभिः। शमन्तरिक्षं सह वातेन ते। शं ते
चतस्रः प्रदिशो भवन्तु। या दैवीश्चतस्रः प्रदिशः। वातपत्नीरभि
सूर्यो विचष्टे। तासां त्वा जरस आ दधामि। प्र यक्ष्मं एतु
निरृक्तिं पराचैः। अमोचि यक्ष्मादुरितादवर्त्ये॥२६॥

द्रुहः पाशान्निरृक्त्यै चोदमोचि। अहा अवर्तिमविदत्स्योनम्।
अप्यभूद्भूद्रे सुकृतस्य लोके। सूर्यमृतं तमसो ग्राह्या यत्। देवा
अमुञ्चन्नसृजन्व्येनसः। एवमहमिमं क्षेत्रियाञ्जामिशं सात्।
द्रुहो मुञ्चामि वरुणस्य पाशात्। बृहस्पते युवमिन्द्रश्च
वस्वः। दिव्यस्येशाथे उत पार्थिवस्य। धत्तं रयिं स्तुवते
कीरयेचित्॥२७॥

यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः। देवायुधमिन्द्रमा जोहुवानाः।
विश्ववृधमभि ये रक्षमाणाः। येन हता दीर्घमध्वानमायन्।

अ॒न॒न्तम॑र्थ॒मनि॑वत्स्य॒मानाः। यत्तै॑ सु॒जा॒ते हि॒मव॑त्सु भेष॒जम्।
म॒यो॒भूः श॒न्त॑मा॒ यद्धृ॑दो॒सि। ततो॑ नो दे॒हि सी॒बले।
अ॒दो गि॒रिभ्यो॒ अधि॑ यत्प्र॒धाव॑सि। स॒ः शो॑भ॒माना क॒न्यै॑व
शु॒भ्रे॥ २८॥

तां त्वा॒ मुद्ग॑ला ह॒विषा॑ वर्धयन्ति। सा नः॑ सी॒बले र॒यिमा
भा॑जये॒ह। पूर्वं॑ दे॒वा अप॑रेणानुपश्यं॒ जन्म॑भिः। जन्मा॒न्यव॑रैः
परा॑णि। वेदा॑नि दे॒वा अ॒यम॑स्मीति॒ माम्। अ॒हः॑ हि॒त्वा
शरी॑रं ज॒रसः॑ प॒रस्ता॑त्। प्रा॒णापा॑नौ चक्षुः॒ श्रोत्र॑म्। वाचं
मन॑सि॒ सम्भृ॑ताम्। हि॒त्वा शरी॑रं ज॒रसः॑ प॒रस्ता॑त्। आ
भूति॑म्भूतिं॒ वय॑म॒श्नवाम॑है। इ॒मा ए॒व ता उ॒षसो॑ याः प्र॒थ॒मा
व्यो॑च्छन्। ता दे॒व्यः कुर्व॑ते प॒ञ्चरू॒पा। श॒श्वती॑र्नाव॒पृज्य॑न्ति।
न ग॑म॒न्त्यन्त॑म्॥ २९॥

क॒रोम्य॑व॒र्त्ये चिच्छु॑भ्रेऽश्नवाम॑है च॒त्वारि॑ च॥ [६]

वसू॑नां त्वा॒ऽधी॑तेन। रु॒द्राणा॑मृ॒म्या। आ॒दि॒त्यानां॑ तेज॑सा।
विश्वे॑षां दे॒वानां॑ क्रतु॑ना। म॒रुता॑मे॒न्ना जु॑होमि॒ स्वाहा॑।
अ॒भिभू॑तिर॒हमा॑गमम्। इन्द्र॑सखा॒ स्वायु॑धः। आ॒स्वाशा॑सु
दु॒ष्पहः॑। इ॒दं वर्चो॑ अ॒ग्निना॑ द॒त्तमा॑गात्। यशो॑ भर्गः॒ सह
ओजो॑ बलं॒ च॥ ३०॥

दी॒र्घायु॑त्वाय॒ श॒तशा॑रदाय। प्र॒तिगृ॑भ्णामि॒ मह॑ते वी॒र्या॑य।
आयु॑रसि वि॒श्वायु॑रसि। स॒र्वायु॑रसि॒ सर्व॑मायु॑रसि। सर्व॑म्

आयुर्भूयात्। सर्वमायुर्गेषम्। भूर्भुवः सुवः। अग्निर्धर्मेणान्नादः।
मृत्युर्धर्मेणान्नपतिः। ब्रह्म क्षत्रं स्वाहा॥ ३१॥

प्रजापतिः प्रणेता। बृहस्पतिः पुरेता। यमः पन्थाः। चन्द्रमाः
पुनरसुः स्वाहा॥ अग्निरन्नादोऽन्नपतिः। अन्नाद्यमस्मिन्
यज्ञे यजमानाय ददातु स्वाहा॥ सोमो राजा राजपतिः।
राज्यमस्मिन् यज्ञे यजमानाय ददातु स्वाहा॥ वरुणः
साम्राट्साम्राटतिः। साम्राज्यमस्मिन् यज्ञे यजमानाय ददातु
स्वाहा॥ ३२॥

मित्रः क्षत्रं क्षत्रपतिः। क्षत्रमस्मिन् यज्ञे यजमानाय ददातु
स्वाहा॥ इन्द्रो बलं बलपतिः। बलमस्मिन् यज्ञे यजमानाय
ददातु स्वाहा॥ बृहस्पतिर्ब्रह्म ब्रह्मपतिः। ब्रह्ममस्मिन् यज्ञे
यजमानाय ददातु स्वाहा॥ सविता राष्ट्रं राष्ट्रपतिः।
राष्ट्रमस्मिन् यज्ञे यजमानाय ददातु स्वाहा॥ पूषा विशां
विदतिः। विशमस्मिन् यज्ञे यजमानाय ददातु स्वाहा॥
सरस्वती पुष्टिः पुष्टिपती। पुष्टिमस्मिन् यज्ञे यजमानाय
ददातु स्वाहा॥ त्वष्टा पशूनां मिथुनानां रूपकृद्रूपपतिः।
रूपेणमस्मिन् यज्ञे यजमानाय पशून् ददातु स्वाहा॥ ३३॥

च स्वाहा साम्राज्यमस्मिन् यज्ञे यजमानाय ददातु स्वाहा विशमस्मिन् यज्ञे यजमानाय ददातु
स्वाहा चत्वारि च (अग्निः सोमो वरुणो मित्र इन्द्रो बृहस्पतिः सविता पूषा सरस्वती त्वष्टा
दशः॥)॥

[७]

स ईं पाहि य ऋजीषी तरुत्रः। यः शिप्रवान्वृषभो यो

म॒तीनाम् । यो गो॑त्र॒भिद्व॑ज्र॒भृद्यो ह॑रि॒ष्ठाः । स इन्द्र॑ चि॒त्राः
अ॒भि तृ॑न्धि॒ वाजा॑न् । आ ते शु॒ष्मो वृष॑भ ए॒तु प॒श्चात् ।
ओ॒त्तरा॑द॒धरा॑गा पु॒रस्ता॑त् । आ वि॒श्वतो॑ अ॒भिस॑मै॒त्वर्वा॑ङ् ।
इन्द्र॑ द्यु॒म्नः सु॒र्वर्व॑द्धेह्य॒स्मे । प्रो॒ष्वस्मै॑ पु॒रोर॑थम् । इन्द्रा॑य
शूष॑मर्चत ॥ ३४ ॥

अ॒भीके॑ चिदु लो॒क॒कृत् । स॒ङ्गे स॒मत्सु॑ वृ॒त्रहा॑ । अ॒स्माकं॑ बोधि
चो॒दिता॑ । नभ॑न्तामन्य॒केषा॑म् । ज्या॒का अधि॑ धन्वंसु । इन्द्र॑
व॒यः शु॑ना॒सीर॑म् । अ॒स्मिन् य॒ज्ञे ह॑वामहे । आ वा॒जैरु॑पं नो
गम॑त् । इन्द्रा॑य शु॒ना॒सीरा॑य । सु॒चा जु॑हुत नो ह॒विः ॥ ३५ ॥

जुष॑तां प्रति॒ मेधि॑रः । प्र ह॒व्यानि॑ घृ॒तव॑न्त्यस्मै । हर्य॑श्वाय
भर॑ता स॒जोषा॑ः । इन्द्र॑र्तुभिर्ब्र॒ह्म॑णा वावृ॒धानः॑ । शु॒ना॒सीरी॑
ह॒विरि॑दं जुष॑स्व । वयः॑ सु॒पर्णा उ॑प॒सेदु॑रिन्द्रम् । प्रि॒यमे॑धा
ऋष॑यो नाध॑मानाः । अप॑ ध्वा॒न्तमूर्णु॑हि पू॒र्धि चक्षुः॑ ।
मुमु॑ग्य॒स्मान्नि॒धये॑ऽव ब॒द्धान् । बृ॒हदिन्द्रा॑य गाय॑त ॥ ३६ ॥

मरु॑तो वृ॒त्रह॑न्त॑मम् । येन॒ ज्योति॑रज॒नय॑न्वृ॒तावृ॑धः । दे॒वं
दे॒वाय॑ जागृ॑वि । कामि॑हैकाः क इ॒मे प॑त॒ङ्गाः । मा॒न्या॒लाः
कुलि॑परि॒माप॑तन्ति । अना॑वृ॒तैना॒न्प्रध॑मन्तु दे॒वाः । सौ॒पर्णं॑
चक्षु॑स्त॒नुवा॑ विदे॒या । ए॒वा व॑न्दस्व॒ वरु॑णं बृ॒हन्त॑म् ।
न॒म॒स्याधी॑र॒ममृ॑त॑स्य गो॒पाम् । स नः॑ श॒र्म त्रि॒वरू॑थं
विय॑सत् ॥ ३७ ॥

यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः। नाकै सुपर्णमुप यत्पतन्तम्।
 हृदा वेनन्तो अभ्यचक्षत त्वा। हिरण्यपक्षं वरुणस्य दूतम्।
 यमस्य योनौ शकुनं भुरण्युम्। शं नो देवीरभिष्टये। आपो
 भवन्तु पीतयै। शं योरभि स्रवन्तु नः। ईशाना वार्याणाम्।
 क्षयन्तीश्चर्षणीनाम्॥३८॥

अपो याचामि भेषजम्। अप्सु मे सोमो अब्रवीत्।
 अन्तर्विश्वानि भेषजा। अग्निं च विश्वशम्भुवम्। आपश्च
 विश्वभेषजीः। यदप्सु ते सरस्वति। गोष्वश्वेषु यन्मधु।
 तेन मे वाजिनीवति। मुखमङ्घ्रि सरस्वति। या सरस्वती
 वैशम्भल्या॥३९॥

तस्यां मे रास्व। तस्यांस्ते भक्षीय। तस्यांस्ते भूयिष्ठभाजो
 भूयास्म। अहं त्वदस्मि मदसि त्वमेतत्। ममासि
 योनिस्तव योनिरस्मि। ममैव सन्वहं हव्यान्यग्रे। पुत्रः पित्रे
 लोककृज्जातवेदः। इहैव सन्तत्र सन्त त्वाऽग्रे। प्राणेन वाचा
 मनसा बिभर्मि। तिरो मा सन्तमायुर्मा प्रहासीत्॥४०॥

ज्योतिषा त्वा वैश्वानरेणोपतिष्ठे। अयं ते योनिर्ऋत्वियः।
 यतो जातो अरोचथाः। तं जानन्नग्र आरोह। अथा नो वर्धया
 रयिम्। या ते अग्रे यज्ञिया तनूस्तयेह्यारोहात्माऽऽत्मानम्।
 अच्छा वसूनि कृण्वन्नस्मे नर्या पुरूणि। यज्ञो भूत्वा यज्ञमा
 सीद स्वां योनिम्। जातवेदो भुव आ जायमानः सक्षय

एहि। उपावरोह जातवेदः पुनस्त्वम्॥४१॥

देवेभ्यो हव्यं वह नः प्रजानन्। आयुः प्रजां रयिमस्मासु
धेहि। अजस्रो दीदिहि नो दुरोणे। तमिन्द्रं जोहवीमि
मघवानमुग्रम्। सत्रा दधानमप्रतिष्कृतं शवांसि।
मंहिष्ठो गीर्भिरा च यज्ञियोऽववर्तत्। राये नो विश्वा सुपथा
कृणोतु वज्री। त्रिकद्रुकेषु महिषो यवाशिरं तुविशुष्मस्तृपत्।
सोममपिबद्विष्णुना सुतं यथाऽवशत्। स ईं ममाद् महि
कर्म कर्तवे महामुरुम्॥४२॥

सैनं सश्वदेवं देवः सत्यमिन्दुं सत्य इन्द्रः। विदद्यतीं
सरमा रुग्णमद्रैः। महि पाथः पूर्यं सद्वियंक्कः। अग्रं
नयत्सुपद्यक्षराणाम्। अच्छा रवं प्रथमा जानतीगात्।
विदद्रव्यं सरमा दृढमूर्वम्। येनानुकं मानुषी भोजते विद्।
आ ये विश्वाः स्वपत्यानि चक्रुः। कृण्वानासो अमृतत्वाय
गातुम्। त्वं नृभिर्नृपते देवहूतौ॥४३॥

भूरीणि वृत्वा हर्यश्व हंसि। त्वन्निदंस्युश्चुमुरिम्। धुनिं
चास्वापयो दभीतये सुहन्तु। एवा पाहि प्रतथा मन्दतु
त्वा। श्रुधि ब्रह्म वावृधस्वोत गीर्भिः। आविः सुर्यं कृणुहि
पीपिहीषः। जहि शत्रूं रभि गा इन्द्र तृन्धि। अग्ने
बाधस्व वि मृधो नुदस्व। अपामीवा अप रक्षांसि सेधा।
अस्मात्समुद्राद्बृहतो दिवो नः॥४४॥

अ॒पां भू॒मान॒मुप॑ नः सृ॒जेह। यज्ञ॑ प्र॒ति॒तिष्ठ॑ सु॒म॒तौ सु॒शेवा॒ आ
 त्वा॑। वसू॑नि पु॒रु॒धा वि॑शन्तु। दी॒र्घ॒मायु॑र्यज॒मानाय॑ कृ॒ण्वन्।
 अधा॒मृते॑न ज॒रि॒तार॑मङ्घ्रि। इन्द्रः॑ शु॒नाव॒द्वित॑नोति॒ सीर॑म्।
 सं॒व॒त्स॒रस्य॑ प्र॒ति॒माण॑मे॒तत्। अ॒र्कस्य॑ ज्यो॒ति॒स्तदि॑दा॒स
 ज्येष्ठ॑म्। सं॒व॒त्स॒रः शु॒नव॒त्सीर॑मे॒तत्। इन्द्र॑स्य रा॒धः
 प्र॒य॒तं पु॒रु त्म॑ना। तद॑र्क॒रूपं॑ वि॒मि॒मान॑मेति। द्वा॒द॒शा॒रे
 प्र॒ति॒तिष्ठ॑ती॒द्वृषा॑। अ॒श्वाय॑न्तो ग॒व्यन्तो॑ वा॒जय॑न्तः। ह॒वाम॑हे
 त्वोप॑गन्त॒वा उ॑। आ॒भूष॑न्तस्त्वा सु॒म॒तौ न॒वा॒याम्। व॒यमिन्द्र॑
 त्वा शु॒नः हु॑वेम॥४५॥

अ॒र्च॒त॒ ह॒विर्गा॑यत य॒स॒च॒र्ष॒णीनां॑ वै॒श॒म्भ॒त्या हा॑सी॒त्वमु॑रुं दे॒वहू॑तौ न॒स्मना॑ ष॒ट्॥—[८]

प्रा॒ण उ॒देहि॑ पु॒न॒रा नो॑ भर य॒ज्ञो रा॒यो वा॒त्र॒ह॒त्याय॑ वसू॑नाः स ई॑ पा॒ह्यष्टौ॥८॥

प्रा॒णो र॑क्ष॒त्यगृ॑भीता धारा॒व॒रा म॒रुतो॑ दी॒र्घायु॑त्वाय॒ ज्योति॑षा त्वा पञ्च॑त्वारि॒शत्॥४५॥

प्रा॒णः शु॒नः हु॑वेम॥

हरिः ओम्॥

॥इति श्रीकृष्णयजुर्वेदीयतैत्तिरीयब्राह्मणे द्वितीयाष्टके

पञ्चमः प्रपाठकः समाप्तः॥